

14 aprilie 2014, ora 14.00
București, Cimitirul Eroilor Neamului

Salvele de armă răsunară sec. Odată trase, soldații puseră arma la picior și rămaseră neclintiți, cu privirile duse în gol, departe, peste grupul de oameni, civili și militari, strânși în jurul catafalcului. Fanfara începu un marș funebru ale cărui acorduri grave începură să se reverse printre crucile și monumentele de piatră aliniate ca la paradă. Desprinzându-se de atmosfera solemnă, unii dintre cei adunați începură să se miște dezmoșindu-se, schimbând cuvinte în șoaptă, de parcă din gesturile lor încă le era teamă să nu spulbere solemnitatea momentului.

Absent, generalul Constantin Pușcaș, șeful Statului Major General al armatei române, se desprinsese din primul rând al grupului și se apropie de sicriu. Chipul generalu-

lui Gheorghe Apostolescu era deosebit de senin, de parcă suflul morții l-ar fi surprins cu o clipă înainte ca un zâmbet să-i lumineze fața ridată. Îmbrăcat în uniforma ce o purtase în război, atunci în anii '40, având prinse la piept toate decorațiile primite pentru merite deosebite în luptele purtate pe ambele fronturi, părea că doar mantia albă cu crucea brodată de cavaler al ordinului "Mihai Viteazu" îi stătea oarecum nepotrivit, în intenția de a-i ascunde brațul drept paralizat cu degetele pierdute în luptele de la est de Nistru în primăvara lui 1944. Generalul Pușcaș se aplecă deasupra sicriului și depuse un sărut apăsător pe fruntea ridată, apoi se ridică repede și se trase înapoi șoptind pentru sine:

– Odihnește-te în pace, bătrân luptător!

Lacrimi mari și grele începură să i se prelingă pe obraji în timp ce se îndepărta pe aleile înguste, sperând ca zgomotul pașilor scrâșnind pe pietriș să acopere cât mai mult din acordurile solemne ale fanfarei ce tulbura liniștea mormintelor străjuite de crucile albe, aliniate cu grijă. Nu dorea să fie de față la momentul coborârii sicriului în groapa săpată regulamentară, nici să fie în preajma politicianilor sau reporterilor veniți să surprindă trecerea în neființă poate a ultimului luptător adevărat pentru cauza neamului în cumplitul măcel din al doilea război mondial. Dorea să fie singur cu gândurile sale, cu amintirea celui ce a fost generalul Gheorghe Apostolescu, ce a luptat cot la cot cu bunicul său în tranșeele însângerate de pe două fronturi ale celui de-al doilea război mondial. Și mai presus de toate, dorea să și-l amintescă așa cum știa el.

Era Crăciunul anului 2001. Fusese avansat maior de puțină vreme și era în concediu. Din nefericire, logodnica sa, viitoarea sa soție de fapt, avusese o problemă și nu au putut petrece Crăciunul împreună. Tatăl ei avusese un atac de cord și ea fugise acasă, la Craiova, pentru a fi alături de el. Îi rămăsese posibilitatea de a petrece Crăciunul singur, în apartamentul luat în rate din București, sau de a și-l petrece în garnizoană, alături de alți ofițeri burlaci, printre multe sticle de băutură. Nici una dintre idei nu-i surâdea prea mult, așa că a decis să facă o încercare, o vizită pe care ar fi trebuit să o facă demult cuiva, de când bunicul său i-a spus despre existența lui.

De mic copil crescuse cu poveștile bunicului. Povestea despre țară, despre curaj, despre eroism și datorie. Cu poveștile sale despre oameni și locuri despre care nu auzise nicicând a crescut până la vârsta discernământului maturității adolescente, dar atunci pământul nu a mai avut răbdare și l-a luat pe bătrânul ce povestea despre bărbați ce luptau curajoși pentru reîntregirea țării, despre soldați și generali legendari, despre fapte de arme neasemuite, despre lupte ce puteau fi comparate doar cu basmele ce-i legănaseră copilăria. Dar bătrânul vorbise despre oameni și locuri precise, iar el începuse, odată cu vârsta maturizării, să verifice poveștile bătrânului. Până la căderea comunismului, în acel decembrie de foc 1989, atunci când luptase cu arma în mână împotriva a ceea ce bătrânul numise cu ură "ciuma roșie", datele obținute au fost puține, doar din amintirile altor bătrâni care acceptau

cu greu să vorbească cu un tânăr exaltat ce putea fi oricând agent al Securității. Ulterior, datele s-au strâns, accesul la arhivele militare a fost mai facil, mai ales că alesese cariera militară. De multe ori s-a întrebat dacă această alegere a fost ceea ce ar fi dorit el să facă sau poveștile bătrânului i se înșurubaseră în subconștient în așa manieră încât să-l determine să facă acest pas spre cariera armelor. Această întrebare l-a chinuit multă vreme, pe băncile Academiei Militare și ulterior în cariera sa, până atunci, la acel Crăciun al anului 2001.

Sunase la unul din apartamentele dintr-o casă veche, împărțită între proprietari, casă ce își păstrase stilul și atmosfera anilor 1930, de parcă timpul s-ar fi oprit în loc măcar pentru ocupanții lor, oferindu-le parțial iluzia că ar fi rămas tot acolo, în vremurile în care comunismul părea un pericol depărtat, că ideologia unor exaltați ca Lenin și Stalin nu va pătrunde niciodată dincolo de ușile înalte de stejar ce vegheau boltele masiv arcuite.

Sunase deja a doua oară și era pe cale să renunțe, atunci când percepu zgomotul unor pași târșiți în papuci de casă. Ușa se deschise larg și o voce șoptită îl pofti înăuntru. Pași cu sfilă în antreu, apoi în sufragerie. Camera era mobilată modest, stilul părea rupt din timp. Doar o bibliotecă imensă plină de cărți denota preocupările proprietarului. Afundat într-un fotoliu străvechi, cu arcurile rupte, Constantin Pușcaș i se adresă bătrânului, spunându-i cine este. Adusese cu el o sticlă de vin de Murfatlar și un cozonac cumpărat de la unul din non-stopurile din apropiere.

Bătrânul primi cadourile, desfăcu sticla de vin turnând lichidul în două pahare, apoi tăie cozonacul cu gesturi calme, precise, deși la un moment dat mâna păru să-i tremure. Pe o farfurie, îi oferi oaspetelui câteva felii alături de paharul de vin. Apoi se așeză alături de el pe un scaun și ridică paharul:

– Crăciun fericit, domnule căpitan Pușcaș!

Apoi începu să povestească, lent, apoi din ce în ce mai abrupt. Constantin Pușcaș nu încercă să-l întrerupă nici măcar o dată.

– Exact acum șaiszeci de ani, am petrecut Crăciunul alături de bunicul tău... Ești nepotul generalului Vasile Pușcaș, nu?

Dădu din cap.

– Bunicul îmi vorbise despre dumneavoastră, spunea că ați luptat alături de el...

– E un fel de a spune, nu alături de el, ci sub ordinele lui, deși cu un comandant extraordinar cum a fost bunicul tău, acest lucru putea fi trecut cu vederea. Să nu uiți, poate vei comanda oameni în luptă, spuse ridicând vocea și îndreptând un deget parcă acuzator spre el, să nu uiți, apropie-ți oamenii și așa îi vei putea conduce prin cele mai grele încercări, altfel îi vei pierde și nu îți vei da seama de asta decât atunci când va fi prea târziu! Să nu uiți asta niciodată!

Coborî vocea până ajunse aproape o șoaptă:

– Multe lucruri ar trebui să nu uiți ca să ajungi un bun comandant, dar paradoxul face să nu știi niciodată dacă ai ajuns într-adevăr ceea ce ți-ai dorit!

Răsufală adânc, apoi continuă:

– În 1941, chiar acum, de Crăciun, eram într-o izbă izolată alături de câțiva ofițeri și subofițeri, nu departe de Evpatoria, în valea Kacea. În ultimele zile luptaserăm din greu curățând flancul drept al trupelor germane ce avansau spre Sevastopol. De fapt, luam parte la ceea ce se va numi primul asalt al Sevastopolului, asta după ce am interceptat mai devreme șoseaua dintre Simferopol și Evpatoria, capturând trupele sovietice ce se retrăgeau spre portul ce va fi asediat. Până la 25 decembrie curățiserăm zona, iar seara ne-a găsit în acea izbă amărâtă, încercând să ne încălzim. Afară, gerul a coborât temperatura la minus 30 de grade Celsius, așa că focul din soba primitivă ni se părea o binecuvântare. La un moment dat, ușa s-a deschis și a apărut superiorul nostru, bunicul tău, maiorul Pușcaș. Fusese avansat în aceeași perioadă în care șeful nostru, colonelul Radu Korne, primise Ordinul "Mihai Viteazu" clasa a II-a, pentru participarea la încercuirea și distrugerea armatelor a 9-a și a 18-a sovietice, dincolo de Nistru, în zona Akimovka. Tot atunci am fost avansat și eu căpitan. Deci, bunicul tău intră în izbă cu câteva sticle de votcă sub braț și culmea, cu una de șampanie! A fost un Crăciun de neuitat, chiar și colonelul Korne a apărut într-un târziu să ne ureze Crăciun fericit și să ciocnească cu noi un pahar de șampanie!

Făcu o pauză, ca pentru a-și trage răsufierea, doar pentru a continua cu voce scăzută:

– Așa cum și tu ai apărut acum, după șaiszeci de ani, cu o sticlă de vin să înveselești Crăciunul unui biet bătrân

ramolit! Asta nu cred să fie o întâmplare.

– Ce s-a întâmplat după Crăciun?

Bătrânul oftă.

– A doua zi, 26 decembrie, sovieticii au debarcat în peninsula Kerci, în partea estică a Crimeii. Am plecat să-i respingem, de data asta ca parte a grupului Groddek. În cursul luptelor, Groddek a fost ucis și colonelul Korne a preluat comanda trupelor germano-române, conducându-ne încă o dată la victorie. Aș putea vorbi multe, dar poate, dacă vei dori, îți voi povesti altă dată, nu știu dacă chiar îți dorești să petreci noaptea sfântă a Crăciunului ascultând poveștile unui bătrân nebun.

Pușcaș protestă, dar bătrânul zâmbi amânând discuția. Era momentul, acum ori niciodată. Pușcaș se hotărî, după o luptă intensă în interiorul conștiinței sale:

– Ce fel de om, ce fel de comandant, a fost bunicul?

Bătrânul își întoarse privirea spre el, de acolo, de departe și demult, și îl învălui într-o căutătură caldă.

– Ce pot să-ți spun de spre omul care mi-a salvat viața, nu o dată, și nu numai mie, în atâta vreme petrecută împreună pe front? Despre omul pe care l-aș fi urmat oriunde, și l-am urmat, și numai eu, ci și toți oamenii din unitate?

Oftă greu, apoi îi studie chipul cu atenție, de parcă l-ar fi văzut prima oară.

– Te-ai uitat în oglindă în ultima vreme? Ai ochii lui, mai mult, ai privirea lui, ai o hotărâre dârză înscrisă în privire pe care puțini o pot percepe! Ascultă-mă bine, dacă Cerul va permite, vei ajunge un mare comandant de oști!

E scris în ochii tăi, destinul este al tău! Chiar dacă bunicul tău nu ar fi fost generalul Pușcaș, chiar dacă nu ai fi avut-o în gene, tu te-ai născut pentru acest destin! Atâta doar că încă nu ești conștient de asta! Privește în față, spre viitor! Și, încă ceva, să nu dezamăgești! Vei ajunge în momente decisive, pe muchie de cuțit, și atunci să nu uiți niciodată cine ești și ce ai de făcut! Și fă-o fără să privești înapoi! Doar fă-o!

Mai bine de un minut, Constantin Pușcaș a rămas cu privirea în podea. Apoi s-a ridicat ca în transă, îndreptându-se spre ieșire. Înainte de a apuca clanța ușii, bătrânul îl prinse de mâneacă silindu-l să se întoarcă:

– Încă ceva, să nu aștepti niciodată recunoștință din partea celor pe care îi vei apăra. Ei vor fi primii care te vor condamna pentru orice.

Pușcaș se opri câteva clipe buimăcit, în timp ce bătrânul continuă fără milă:

– Să nu crezi că vorbesc prostii, dar știi cum a murit generalul Radu Korne, mândria cavaleriei române? Bătut și chinuit de Mavromet și banda lui de torționari în închisoarea de la Văcărești, în anul 1949! Chiar el, decorat cu ordinul "Mihai Viteazu" în ambele războaie mondiale! Generalul Gheorghe Avramescu, comandantul corpului de munte în Crimeea, a fost terminat de ruși în martie 1945! Sunt sute de generali și ofițeri uciși în închisoare doar pentru că și-au făcut datoria față de țara și neamul care se grăbește să-i uite! Mai recent, veteranii moldoveni ai războiului de pe Nistru din 1992 trăiesc de pe o zi pe alta, nevoiți să-și părăsească căminele ocupate

de separatiști, lipsiți de orice mijloace de trai și de orice considerație! Sunt din Republica Moldova, dar suntem același popor și ne tratăm la fel eroii, nu? Crezi că este doar vina comunismului? Nu... ! Poate vom fi membri NATO și UE, dar privește-i pe veteranii de război cum mor în mizerie, sunt zeci de mii, în timp ce în Germania, țară care a pierdut ambele războaie mondiale, polițistul din intersecție schimbă culoarea semaforului doar pentru a traversa strada un veteran de război! Ce se întâmplă cu membrii rezistenței armate anticomuniste? Nimic, sunt uitați și lăsați să moară în mizerie, fără nici un dram de recunoștință! În țara noastră, singura din lagărul estic care a avut o adevărată mișcare de partizani anticomuniști! Pentru asta am luptat noi împotriva crumei comuniste? Îmi vin în minte cuvintele lui Ion Gavrilă Ogoranu, conducătorul unui grup de rezistență anticomunistă din Munții Făgărașului, la comemorarea fraților săi căzuți în lupta împotriva cotropitorului roșu: "Mamă Țară, iartă-ne că am îndrăznit să luptăm și să murim pentru tine!" Asta suntem și asta merităm!

Îl smuci mai tare de mânecă silindu-l să-l privească direct în ochi, în ochii săi stinși de bătrân luptător, ochi care au văzut multă luptă și moarte, iar mâinile sale uscate, cu vene albastre proeminente și degete noduroase agățate de mâneca sa, mâini care au ucis și care au trimis oameni la moarte, strângeau cu tăria disperării stofa paltonului, refuzând să se desprindă.

– Să nu uiți asta niciodată, deoarece avem același destin! Să luptăm și să murim pentru țară, ca mai apoi ea să

ne întoarcă spatele!

Dar Pușcaș se smulse și deja alerga pe scări în jos grăbit să se piardă în noaptea rece, urmărit de cuvintele bătrânului.

La fel se simțea și acum, ca și atunci, alergând. Îi venea să fugă ca și atunci, în 2001, să se distanțeze cât mai departe de temerile adânci ale subconștientului, temeri pe care nici chiar el însuși nu și le-a putut distinge clar, distinct, așa cum făcuse această umbră trecută dintr-un război îndepărtat. Iar acum umbra trecuse alături de ai săi, în masa umbrelor pierdute ale căror trupuri fuseseră presărate de la Prut, spre Nistru, prin Crimeea și Caucaz, în stepa kalmukă, până la Stalingrad și înapoi, pe linia Iași-Focșani-Nămoloasa, ca apoi să treacă la vest, pe la Oarba de Mureș, în Budapesta și Munții Tatra, în Bratislava și Austria. Mai erau umbre rămase pentru totdeauna în calvarul prizonierilor din Siberia, de la drumurile și lagărele din Kazahstan, până în Extremul Orient și dincolo de Cercul Polar, în minele înghețate de la Kolâma.

Dar nu poți fugi de destin. Iar destinul său a făcut ceea ce bătrânul luptător abia a prefigurat. A crescut datorită muncii și profesionalismului, curajului și combativității, a ajuns în Statul Major și s-a distins prin creativitate și cunoștințele profunde asupra artei militare și a tendințelor sale de dezvoltare. Venea acasă seara doar pentru a se afunda în studii și lecturi despre complexitatea fenomenului militar, a posibilităților de evoluție, a tuturor factorilor de influență, precum și a tacticilor și strategiilor militare